

**TAŞIMALI VE TAŞIMASIZ ORTAOKUL
ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE KARŞI
TUTUM VE SOSYAL BECERİ DÜZEYLERİNİN
İNCELENMESİ**

Umut YILDIZ

Yüksek Lisans Tezi

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Hareket Ve Antrenman Bilim Dalı

Doç. Dr. Mustafa VURAL

AĞRI- (2023)

(Her hakkı saklıdır.)

T.C.
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI
HAREKET VE ANTRENMAN BİLİM DALI

Umut YILDIZ

TAŞIMALI VE TAŞIMASIZ ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN
BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE KARŞI TUTUM VE SOSYAL BECERİ
DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ
Doç. Dr. Mustafa VURAL

AĞRI-2023

(Her hakkı saklıdır.)

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TAŞIMALI VE TAŞIMASIZ ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE KARŞI TUTUM VE SOSYAL BECERİ DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Umut YILDIZ

Doç. Dr. Mustafa VURAL

Bu çalışmamız taşınalı ve taşınasız olarak ağırlı il merkezi ve bir ilçesinde eğitimlerine devam eden öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri ile beden eğitimi ve spor tutumlarının bazı demografik değişkenlere göre ve ölçeklerden alınan puanlar arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmamıza 11 ile 14 yaş grubu aralığında 146 kız, 154 erkek olmak üzere toplamda 300 ortaokul öğrencisi dahil edilmiştir. Araştırmada uzman görüşü alınarak yazar tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu”, Yurdakavuştu (2012) tarafından geliştirilen “Sosyal Beceri Ölçeği”, Demirhan ve Altay (2001) tarafından geliştirilen “Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği” kullanılmıştır.

Çalışma kapsamında öğrenciler tarafından doldurulan geçerli anket formları SPSS 26 istatistik paket programına aktarılmıştır. Verilerin normallik varsayım analizi sonrasında alt boyutlarda elde edilen çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) testleri yapılmıştır.

Elde edilen verilerin analizinde betimsel istatistikler (frekans, yüzdelik dağılım); katılımcıların sosyal beceri düzeyleri ile beden eğitimi ve spor tutum düzeyleri cinsiyet, sınıf, okul yeri, okul türü, sportif etkinlik katılımı ve spor tesisi kullanımı arasında farklılaşmayı belirlemek amacıyla Bağımsız Örneklem T Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve Scheffe çoklu karşılaştırma testi kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar ise $p < .05$ önem düzeyine göre değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Taşınalı eğitim, beden eğitimi, sosyal beceri, tutum.

ABSTRACT

This study was carried out to examine the relationship between the social skill levels of the students who continue their education in the city center of Ağrı and one of its districts, with and without transportation, and the physical education and sports attitudes according to some demographic variables and the score obtained from the scales. A total of 300 secondary school students, 146 girls and 154 boys, between the ages of 11 and 14, were included in our study. In the research, "Personal Information Form" prepared by the author by taking expert opinion, "Social Skills Scale" developed by Yurdakavuştu (2012), "Physical Education and Sports Attitude Scale" developed by Demirhan and Altay (2001) were used.

The valid questionnaire forms filled by the students within the scope of the study were transferred to the SPSS 26 statistical package program. After the normality assumption analysis of the data, the skewness and kurtosis tests obtained in the sub-dimensions were performed.

Descriptive statistics (frequency, percentile distribution) in the analysis of the obtained data; Independent Sample T-Test, One-Way Analysis of Variance (ANOVA) and Scheffé multiple comparison test were used to determine the differentiation between participants' social skill levels and physical education and sports attitude levels, gender, class, school location, school type, participation in sports activities and use of sports facilities. The results obtained were evaluated according to the $p < .05$ significance level.

Keywords: Bussed education, physical education, social skills, attitude.

ÖNSÖZ ve TEŞEKKÜR

Hem hayata dair hem de akademik bilgilerini bizlerle paylaşmaktan çekinmeyen, hiçbir durumda ve koşulda desteğini esirgemeyen, hep yanımda olan, bilgisine her zaman güven ve saygı duyduğum, çalışmalarımın tüm aşamalarında bana her türlü şartı ve her zaman her türlü desteği sunan çok kıymetli danışman hocam Sayın Doç. Dr. Mustafa VURAL'a teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmalarım esnasında değerli yardımları ile bana yardımcı olan Deniz SAĞLAMTAŞ' a ve Ağrı Spor Bilimleri fakültesindeki tüm hocalarıma teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Bütün hayatım boyunca bana her zaman rehber olan benden yardımını hiçbir zaman esirgemeyen hayatımın her alanında kendilerinin benden gurur duymaları için mücadele ettiğim rahmetli nenem Fezile Yıldız ve annem Melihan Yıldız' a sonsuz sevgi ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Hayatıma adım atarak beni bambaşka bir boyuta taşıyan yüksek lisans sürecimin başından itibaren bana desteklerini sunan, her yıldığımda bana cesaretle omuz veren sevgili eşim Büşra Yıldız'a sonsuz sevgi ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Çalışmama katılarak destek veren 100. Yıl ve Eleşkirt Ortaokulu öğrencilerine çok teşekkür ederim.

24/08/2023
Adı Soyadı
Umut YILDIZ

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	I
ABSTRACT.....	II
ÖNSÖZ.....	III
TABLolar DİZİNİ.....	IV
KISALTMALAR DİZİNİ.....	V
İÇİNDEKİLER.....	VI

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Cümlesi	1
1.2. Amaç ve Alt Problemler/ Hipotezler	1
1.3. Sayıtlılar	2
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	2
1.5. Tanımlar	3
1.5.1. Eğitim Nedir:.....	3
1.5.2. Eğitimin Önemi ve Amacı:.....	3
1.5.3. Taşımali Eğitim Nedir:.....	3
1.5.4. Taşımali Eğitimin Amacı::	3

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE	4
2.1. Taşımali Eğitimin Tarihçesi	4
2.2. Spor Kavramı	4
2.2.1. Eğitim ve Spor.....	5
2.2.2. Beden Eğitimi.....	5
2.2.3. Beden Eğitimi Dersi:	5
2.2.4. Okullarımızdaki Beden Eğitimi Dersi ve Sporun Genel Amacı.....	6
2.3. Tutum	6

2.3.1. Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum:.....	7
2.4. Sosyal Beceri.....	8
2.5 Alanyazın Derlemesi	8

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM.....	10
3.1 Araştırmanın Modeli	10
3.2 Evren ve Örneklem.....	10
3.3 Veri Toplama Araçları.....	10
3.4 Verilerin Analizi.....	11

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR	13
4.1 Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Kişisel Bilgilerine Ait Yüzde ve Frekans Değerlerine İlişkin Bulgular.....	13
4.2Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ölçme Araçlarından Aldıkları Puanlara Ait İstatistiksel Analizler	15

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİ.....	19
5.1. TARTIŞMA.....	19
5.2. SONUÇ	23
5.3.ÖNERİLER	25
KAYNAKÇA	26
EKLER.....	29

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Ölçme araçlarına ait normallik testi puanların dağılımları	12
Tablo 2. Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre yüzde ve frekans dağılımları.....	13
Tablo 3. Katılımcıların sınıf değişkenine göre yüzde ve frekans dağılımları	13
Tablo 4. Katılımcıların okul yeri değişkenine göre yüzde ve frekans dağılımları.....	13
Tablo 5. Katılımcıların okul türü değişkenine göre yüzde ve frekans dağılımları	14
Tablo 6. Katılımcıların sportif etkinliklere katılım değişkenine göre yüzde ve frekans dağılımları	14
Tablo 7. Katılımcıların spor tesisi kullanma değişkenine göre yüzde ve frekans dağılımları	14
Tablo 8. Sosyal Beceri Ölçeği ve Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre T Testi Sonuçları	15
Tablo 9. Sosyal Beceri Ölçeği ve Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği Puanlarının Okul Türü Değişkenine Göre T Testi Sonuçları	15
Tablo 10. Sosyal Beceri Ölçeği ve Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği Puanlarının Okul Yeri Değişkenine Göre T Testi Sonuçları	16
Tablo 11. Sosyal Beceri Ölçeği ve Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği Puanlarının Sportif Etkinliklere katılım Değişkenine Göre T Testi Sonuçları	17
Tablo 12. Sosyal Beceri Ölçeği ve Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği Puanlarının Spor Tesisi Kullanma Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Testi Sonuçları.....	17
Tablo 13. Sosyal Beceri Ölçeği ve Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği Puanlarının Sınıf Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Testi Sonuçları	18
Tablo 14. Katılımcıların Sosyal Beceri Ölçeği ve Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi İçin Yapılan Pearson Korelasyon Testi Sonuçları	18

KISALTMALAR DİZİNİ

SsStandart Sapma

% Yüzdelik Değer

n Kişi Sayısı

x Ortalama Değer

p Anlamlılık Düzeyi

t Bağımsız Örneklem Testi

f Frekans Değeri

ANOVA Varyans Analizi

SPSS Statistical PackageForSocialSciences

TÖ Tutum ölçeği

SBÖ Sosyal Beceri Ölçeği

KBF Kişisel Bilgi Formu

Vb Vebenzeri

VdVe diğerleri

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

Çalışma Taşınalı ve Taşınasız Ortaokullar beden eğitimi dersi gören öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı tutumları incelenirken bunun sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkisini açıklamayı amaçlar. Taşınalı eğitim ilköğretimde okulu olmayan köy ve benzeri kırsal yerleşim alanlarından öğrencilerin Milli Eğitim tarafından ihale usulüyle tahsis edilen servis açarlarıyla merkez okullarına gününbirlik götürülüp getirilmesiyle yapılan bir eğitimidir. Buradaki temel amaç devlet bütçesinden fazla bir harcama yapılmadan kırsalda yaşayan öğrencilerin eğitim-öğretim hayatlarına kesintisiz devam edebilmesidir. Taşınasız eğitim ise merkezde ikamet eden öğrencilerin yaşadıkları bölgeye en yakın merkez okullarına giderek eğitim- öğretim görmeleridir. Taşınalı ve taşınasız eğitim konusu özelinde, iki farklı okulda(taşınalı-taşınasız) eğitim gören çocukların beden eğitime dersine karşı tutumlarını nasıl etkilendiği ve sosyal beceri düzeyleri üzerindeki etkisini inceleyeceğiz.

1.1. Problem Cümlesi

“Taşınalı ve Taşınasız Ortaokul öğrencilerinin Beden Eğitimi dersine karşı tutum ve sosyal beceri düzeylerinin incelenmesi” konulu tez çalışması yapılmıştır. Elde edilmekte olan bilimsel verileri ölçüsünde ortaya sunulması bakımından önemli bir çalışmadır.

1.2. Amaç ve Alt Problemler/ Hipotezler

Çalışma Taşınalı ve Taşınasız Ortaokul okullarında beden eğitimi dersi gören öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı tutumları incelenirken bunun sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkisini açıklamayı amaçlar.

Alt Problemler

1. Taşınasız eğitim gören öğrencilerin beden eğitime dersine karşı tutum ve sosyal beceri düzeyleri farklı mıdır?
2. Taşınalı eğitim gören öğrencilerin beden eğitime dersine karşı tutum ve sosyal beceri düzeyleri farklı mıdır?
3. Taşınasız eğitim gören öğrenciler beden eğitimi dersinde daha aktifler midir?
4. Taşınalı eğitim gören öğrenciler beden eğitimi dersinde daha az mı faydalanır?
5. Beden eğitimi dersi gören çocukların sosyal beceri düzeylerinin değişmesinde öğrencilerin evinin merkezde veya köyde olması etkili midir?

6. Taşımalı ve taşınasız okullarda beden eğitimi dersi gören çocukların sosyal beceri düzeylerinin değişmesinde cinsiyet, yaş, öğlen yemeğini okulda yiyip/yememesi gibi faktörler etkili midir?

7. Taşımalı ve taşınasız okullarda beden eğitimi gören öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı tutumlarının değişmesinde cinsiyet, yaş ve evinin merkezde olması/olmaması gibi etkenler etkili midir?

Araştırmada kullanılan hipotezler:

- Taşınasız eğitimin öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı tutum ve sosyal beceri düzeyleri üzerinde etkisi vardır.
- Taşımalı eğitimin öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı tutum ve sosyal beceri düzeyleri üzerinde etkisi vardır.
- Taşımalı eğitimin beden eğitimi dersi üzerinde olumsuz etkisi vardır.
- Öğrencilerin evinin merkezde veya köyde olması beden eğitimi dersi üzerinde etkisi vardır.
- Taşımalı ve taşınasız okullarda beden eğitimi dersi gören çocukların ekonomik durumu, cinsiyeti ve yaşı gibi faktörlerin beden eğitimi dersine etkisi vardır.

1.3.Sayıtlar

- Katılımcıların, araştırma anketini doğru ve tarafsız bir şekilde yanıtladığı varsayılmıştır.
- Araştırmada kullanılan ölçüm araçlarının geçerli ve güvenilir olduğu varsayılmıştır.
- Deney ve kontrol grubuna uygulanan ölçme aracındaki soruları samimi bir şekilde cevapladıkları varsayılmıştır.

1.4.Araştırmanın Sınırlılıkları

- Bu çalışma Ağrı İl merkezinde ve Eleşkirt İlçesinde taşımalı ve taşınasız eğitim gören ortaokul öğrencileri ile sınırlandırılmıştır.
- Milli Eğitim Müdürlüğü başta olmak üzere resmi kurumlardan ve velilerden alınan izinler araştırmanın sınırlarını daraltmıştır.
- Araştırmaya katılan öğrencilerin yaşadığı konum, okulu ve maddi durumu gibi etkenler kapsamda sınırlılıklar meydana getirmiştir.

1.5. Tanımlar

1.5.1. Eğitim Nedir:Eğitim, bireyde kendi yaşantısı ve kasıtlı kültürleme yoluyla istenilen davranış değişikliğini meydana getirme sürecidir (Demirel 2005).Başka bir tanıma göre ise eğitim, bireyin beklentisi ve gereksinimlerine dönük, sürekli ve kalıcı bir davranış değişikliği ve öğretim etkinliklerinin gerçekleştiği bir yaşama alanı olarak kavramlaştırılabilir (Aydın 2000).

1.5.2. Eğitimin Önemi ve Amacı: Eğitimin; toplumu kurucu, koruyucu, geliştirici, denetleyici ve ona kimlik kazandırıcı role sahip olduğu gerçeği daha iyi anlaşılmış, giderek gündelik hayatta bir etkileşim biçimi olmanın ötesinde, anlam ve önem kazanmaya başlamıştır (Özpolat 2005). Bu durum, eğitime duyulan ihtiyacın şiddetini artırmış olup, günümüzde yaşanan hızlı bilimsel ve teknolojik gelişmeler, doğal olarak çeşitli alanları etkisi altına almakta, birçok kurum ya da örgütsel yapıların yeniden gözden geçirilmesi zorunluluğunu doğurmaktadır. Geleceğin toplum yapısı, eğitim sistemlerinin ve politikasının belirleyeceği planla yetişecek insan gücü kaynakları ile şekillenecektir (Üstün 2005). Eğitimin demokratikleşmeye, insan haklarına ve siyasi istikrara olumlu katkıları bulunmaktadır (Türkmen 2002).

1.5.3. Taşınabilir Eğitim Nedir: Ortaokul kademesinde okulu bulunmayan, çeşitli nedenlerle eğitim öğretime kapalı, taşıma merkezi okullarına günü birlik taşınarak kaliteli bir eğitim öğretim görmelerini sağlamaktır.” şeklinde ifade edilmektedir (Meb, 2000).

1.5.4. Taşınabilir Eğitimin Amacı: Milli Eğitim Bakanlığının taşınabilir eğitimle ilgili amaçları şu şekilde sıralanmıştır:

- İlköğretim okulu bulunmayan yerlere ilköğretim düzeyinde eğitim götürmek,
- Kapalı okulların öğrencilerine taşınabilir eğitimle hizmet verilmesini sağlamak,
- Birleştirilmiş sınıf öğretimine son vermek,
- Taşınan öğrencilerin nitelikli eğitim öğretim görmelerini sağlamaktır (Güleryüz, 2002).

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Taşımalı Eğitimin Tarihçesi

Bu uygulama kapsamında, küçük yerleşim birimlerindeki öğrenciler taşımalı olarak okula götürülür ve okulda eğitimlerini tamamlarlar. Böylece, ilköğretim eğitime erişimleri sağlanmış olur. Ayrıca, birleştirilmiş sınıflarda eğitim gören öğrenciler de ayrı sınıflarda daha kaliteli bir eğitim alabilirler. Taşımalı ilköğretim uygulaması, öğrencilerin eğitim hakkına erişimlerini arttırmak için oldukça önemli bir adımdır. Özellikle, küçük yerleşim birimlerindeki öğrencilerin eğitim alabilmeleri için yapılan bu uygulama, eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak açısından da oldukça önemlidir (Kavak, 1997).

Taşımalı ilköğretim uygulaması, özellikle kırsal bölgelerdeki öğrencilerin eğitim kalitesinin artırılması, okul terklerinin azaltılması ve eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması amacıyla geliştirilmiştir.

Bu uygulama ile öğrenciler, belirlenen güzergahlarda belirli noktalarda belirli saatlerde toplanarak okullarına götürülmekte ve eğitim gününün sonunda tekrardan aynı noktalara bırakılmaktadır. Bu sayede öğrenciler okuldan uzaklığı nedeniyle eğitime erişim sorunu yaşamaları engellenmekte ve eşit öğrenme ortamı sağlanmaktadır. Taşımalı ilköğretim uygulamasının başarılı bir şekilde uygulanması için gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Uygun araçlar tahsis edilmiş, güzergahlar belirlenmiş, çocukların güvenliği için önlemler alınmıştır. Kırıkkale ve Kocaeli’de başarıyla uygulanması üzerine, taşımalı ilköğretim uygulaması tüm Türkiye’de yaygınlaştırılmış ve halen devam etmektedir. Bu uygulama sayesinde eğitimde fırsat eşitliği sağlanarak daha kaliteli bir eğitim mümkün hale gelmiştir (Meb,1994).

2.2. Spor Kavramı

Sporun en temel özelliklerinden biri, fiziksel aktiviteye dayalı olmasıdır. Bedensel hareketlerin birçok farklı şekilde yapıldığı spor aktiviteleri, insanların sağlık ve fiziksel kondisyonlarının korunmasına yardımcı olur. Ancak sporun asıl amacı bireylerin yarışma, eğlence, toplumsal ilişkiler kurma, liderlik ve takım çalışması gibi özelliklerini geliştirmektedir. Spor kavramı ayrıca toplumsal bir yapıya sahip olması sebebiyle, insanların bir araya gelerek takım halinde spor yapmaları da mümkündür. Bu durum da , sporun destekleyici bir sosyal ortam sunarak insanların birbirleriyle iletişim kurmasına, kaynaşmasına ve dayanışma içinde olmasına olanak tanır. Spor, tarih boyunca değişik biçimler ve özellikler kazanmıştır. İlk çağlarda sadece kas gücüne dayalı hareketlerle

gerçekleştirilen spor, zamanla gelişerek farklı dallara ayrılmıştır. Futbol, basketbol, tenis, atletizm, yüzme, jimnastik, boks gibi birçok farklı spor dalı ortaya çıkmış, her biri kendine özgü birçok kural ve teknik içermiştir. Sonuç olarak spor, insanların her yönüyle gelişmesinde önemli bir yere sahip olan bedensel, zihinsel ve toplumsal yönleriyle öne çıkan bir kavramdır. Sporun insan yaşantısındaki önemini arttırdığı günümüzde, her yaşta insanın spor yapmaya teşvik edilmesi de gereklidir (Akandere vd., 2009).

Spor kavramı İngilizce dilinden dünya dillerinin geneline yayılmıştır. Spor kavramının kökeninin İngilizcedengeldiği söylenemez. Spor kavramı Latince'den türetilmiştir. Latince'despor; “dağıtmak ve birbirinden ayrılmak” anlamına gelen “disportare” ve “deportare” kelimelerinden oluşturulmuştur. İlk çıkış dili Latinceolan spor kavramı ilk zamanlar İngiltere’de “disport” veya “desport”, Fransa’da “se déporter” veya “se désporter” olarak kullanılmıştır. Daha sonraları ise bu kelimelerin yerine “spor” kelimesi kullanılmaya başlanmıştır (Şahan,2008)

2.2.1. Eğitim ve Spor

Spor aktivitelerinin en önemli boyutu eğitimidir. Bu doğrultuda spor iki yönlü olarak ele alınabilmektedir. Bunlar spor aktivitelerisebebiyleyapılan eğitim ve eğitimin etkililiği için yapılan spordur. Her iki açıdan da eğitim ve spor arasında bütüncül bir etkileşim vardır. (Alpar,2010).

2.2.2. Beden Eğitimi

Beden eğitimi süreci, öğrencinin yaşam ve eğitimi için gerekli olan zindelik koşullarının sağlanabilmesi amacıyla uygulanan eğitim türünü ifade etmektedir. Beden eğitimi dersi öğrenci için birçok açıdan önemli bir noktada yer almaktadır. Beden eğitimi dersi işlenişi esnasında öğrencinin algılama gücü artmakta ve öğrenci kendini bedenlen ve zihnen dinlendirmektedir(Havadar ve Taştan,2015).

Çeşitli düşünürler de Beden Eğitimi hakkında tanımlarda bulunmuşlardır:

Bunlardan biri olan İlk çağ Yunan düşünürlerinden Eflatun beden eğitimi şöyle tanımlar: “ruha ve bedene elverişli olduğu mükemmelliği kazandırmak, başka bir ifadeyle insanda ruh ve beden güzelliğini gerçekleştirmektir” demektedir. 16. yüzyılda Montaigne de, ruh ve beden birlikteliğinden hareketle eğitimdeki amacın tek tip bireyler yetiştirmek olmayıp, bireylerin her yönüyle uyumlu olarak geliştirilmesinin elzem olduğunu belirtmiştir (Yaka, 1991).

2.2.3. Beden Eğitimi Dersi:

Beden eğitimi ve spor kişilerin karakter oluşumunda, milli yönden güçlü, ortak duygu ve davranışların yüksek olmasında, moral verimliliğinin artırılmasında doğrudan etkiliolan bir eğitim faaliyetidir (İnal 2003). Bu nedenle eğer beden eğitimi dersi, bu programın çok önemli

getirileri sınıflarına kazandırılmazsa, müfredatta bulunan farklı derslerindeki kazandırılmasını mümkün değildir. Bedensel aktivitelere mümkün olduğu kadar çocuklara erken yaşlarda başlatılmalıdır. Yapılan birçok araştırmada çocukluk döneminde yapılan bedensel faaliyet alışkanlıklarının çocuğun hayatı boyunca olumlu etkilerinin olduğu belirtilmiştir (Şirin ve Bozkurt 2005).

Düzenli olarak yapan insanların bağışıklık sistemleri daha güçlü olup, kalp sağlığı gelişir, vücut ağırlığı kontrol altında tutulabilir, depresyon ve anksiyete gibi ruhsal hastalıklardan korunarak stres seviyeleri kontrol edilebilir. Beden eğitimi dersleri, bu olumlu etkilerin öğrencilerin günlük yaşamlarında sürdürülebilir hale gelmesine yardımcı olabilir (Julian ve ark 2007).

2.2.4. Okullarımızdaki Beden Eğitimi Dersi ve Sporun Genel Amacı

Beden eğitimi dersi ve sporun genel amaçları şöyledir:

1. Atatürk'ün ve düşünürlerin beden eğitimi ve spor konusunda söyledikleri sözleri açıklayabilme
2. Bütün bedensel sistemleri istenilen seviyeye uygun olarak güçlendirme ve geliştirme
3. Sinir-kas ve eklem, koordinasyonunu bir bütün olarak geliştirebilme
4. Postür alışkanlığı edinebilme
5. Beden eğitimi ve sporla alakalı olan her şeyi edinebilme
6. Resim ve müziğe uygun olarak ritimsel hareketler yapabilme
7. Halk oyunlarımızla ilgili edindiği bilgi ve tecrübeleri beceri haline getirip uygulayabilmeye istekli olabilme
8. Milli bayramlar ve kurtuluş günlerinin anlam ve önemini kavrayarak törenlere katılmaya gönüllü ve istekli olabilme
9. Beden eğitimi ve sporun sağlığa faydalarını benimseyerek spora zaman yaratarak zamanlarını sporsal aktiviteler ile değerlendirmeye istekli olabilme
10. Temel sağlık kurallarını öğrenme ve ilk yardım ile ilgili bilgi ve tecrübeleri edinebilme (Meb, 1998).

2.3. Tutum

Tutum terimi ilk olarak H.Spencer 1862 yılında kişinin zihinsel durumu şeklinde ifade etmiştir (Erden, 2017). Tutumu bir terim olarak, “Bir fikir, nesle veya insanla alakalı olumlu ya da olumsuz yönde oluşabilen tepki gösterme eğiliminde duygusal düzeydir.” şeklinde açıklamak olasıdır (Alparslan, 2008). Tutumlar, insanların hayatlarını büyük ölçüde etkileyebilir ve davranışlarını belirleyebilir. Tutumlar genellikle kişinin kişisel

deneyimlerini, inançlarını, bilgisi ve değerleri tarafından şekillendirilir. Bu nedenle tutumlar, insanların onlara nasıl bakacağını ve nasıl davranacaklarını belirleyen temel kavramlardan biridir (Özgüven, 2000). Tutum kişinin geçmiş deneyimlerini, öğrenmiş olduğu inanç ve değerler, kültürel faktörler, kişilik özellikleri ve biyolojik faktörler gibi birçok etkenden kaynaklanabilir. Tutumlar, insanların hayatları boyunca oluşmaya devam eder ve bazen değişebilirler. Tutumlar, insanların davranışlarını da etkiler ve belirli bir koşulda ne yapacaklarına karar vermelerine yardımcı olur. İnsanlar, tutumlarına göre düşünür, hisseder ve davranırlar (Baysal, 1981).

“Tutumlar insanların gösterdikleri davranış ve tavırlarını biçimlendiren duyuşsal etmenlerin tamamıdır. Bu açıdan tutumlar insanların davranışlarının şiddetinin derecesini, yönünü etkiler. Son zamanlarda eğitim çevresinde yapılan araştırmalar; öğrencilerin derse, materyale, konuya ve de öğretmene ilişkin meydana getirdikleri tutumların derste başarılı olmayı veya başarısızlığını etkilediğini bulmuştur.”(Hünük, 2006).Tutum, bireyin belirli bir şeye yönelik olumlu ya da olumsuz bir değerlendirme yapmasıdır. Bu olumlu ya da olumsuz değerlendirme sonucunda birey, o nesneye karşı davranışlarını ve düşüncelerini düzenler. Tutumsal eğilimler, bireyin geçmiş tecrübeleri, inançları, kültürel faktörleri, aile, arkadaşlık çevresi ve medya gibi çevresel faktörlerden etkilenebilir. Bu faktörler, bireyin tutumlarını oluştutukten önemli bir rol oynar. Tutumu oluşumu ve değişimi aynı zamanda sosyal psikologların da ilgi alanıdır. Tutumların nasıl olduğu ve değiştirilebileceği üzerine birçok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalar, bireylerin tutumlarını değiştirmek için kullanılabilecek farklı yolları ortaya koymuştur (Kağtçıbaşı, 2005).

Tutumun Oluşmasını Etkileyen Faktörler

- Kişinin ilk zamanlardaki yaşantı ve deneyimleri
- Kişinin daha önce tecrübe ettikleri önyargı, dogma, inanç ve değerler
- Kişinin bireyler, gruplar toplum içindeki konumu
- Kişilerde olan “Benlik Duygusunun” etkisi
- Tecrübe edilen öğrenimin etkisi (Tavşancıl 2002).

2.3.1. Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum:

Öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı zihinlerinde saklı tuttukları negatif ya da pozitif oluşan tecrübelerin değerlendirilmesidir (Tavşancıl 2002). Tutumlar, geçmiş tecrübelerin büyük ölçüde etkisinde bulunduklarından dolayı yeni bir takım düzenlere ve değişikliklere gitmek amacıyla yayıflatılmaları ve hatta tamamen değiştirilme olanağı olmalıdır (Eren 2001).

Beden eğitimi dersine karşı negatif tutumlar oluşmasında çeşitli faktörler etkili olabilmektedir. Bunlar beden eğitimi ders öğretmeninden ceza alma korkusu, beden eğitimi dersinden başarısız olma korkusu, beden eğitimi öğretmenini sevmemek gibi acı veren yaşam tecrübeleri negatif tutum geliştirilmesine neden olmaktadır. pozitif tutumlar öğrenmeyi kolaylaştırmaya yardımcı olurken; negatif tutumlar ise öğrenmeyi zorlaştırır veya engeller. Bu nedenle beden eğitimi dersinde öğrenciye ilişkin tutumların ölçülüp değerlendirilmesi gerekmektedir (Pehlivan 1997).

2.4. Sosyal Beceri

Sosyal gelişim, bireyin kendini ifade etme, sorunları çözebilme, başkalarına duyarlı olma, toplumsal normlara uyma, iş birliği yapabilme gibi sosyal becerilerinin gelişmesini sağlar. Sosyal gelişim, bireyin psikolojik sağlığı ve mutluluğu üzerinde de büyük etkiye sahiptir. İyi bir sosyal gelişim gösteren bireyler, toplumda daha başarılı ve mutlu olabilirler (Aracı ve Aracı, 2014, 127). Sosyal beceriler, birey ilişkilerinde, sosyal bilgiyi algılama, alma, anlama ve uygun davranışta bulunma, hedefe dönük sosyal işleve göre değişen, bilişsel ve duyuşsal öğelerini içine alan, gözlemlenebilen ve gözlemlenemeyen öğrenilebilir davranışlardır, şeklinde tanımlanabilir (Yüksel, 2004, 5).

Beden eğitim ve spora yönelik aktivitelere katılımın bireylerin sosyal gelişim düzeyleri yüksek toplumların oluşmasında etkili olduğu söylenebilir (Keskin, 2014). Özellikle bireylerin gelişimlerinin ilk zamanlarında ve ergenlik dönemlerinde sportif aktivitelere katılımın bireyin bir bütün olarak gelişmesinde katkıları vardır. Bu gelişimleri örnekleyecek olarak; kendine güven duyma, toplumda yer edinme, saygınlık kazanma, dayanışmayı öğrenme, düzen ve disiplin edinme, rakibine saygılı olmayı öğrenme, mücadele etmeyi öğrenme, arkadaş edinme, grup üyeliğini ve kararlara saygılı olmayı öğrenme ve saldırganlık duygusunda azalma davranışları bunlardan örnek olarak sıralanabilir (Bulgu, 2013).

2.5 Alanyazın Derlemesi

Literatür taraması sonucu elde edilen bilgiler doğrultusunda taşınabilir ve taşıyıcı eğitim kavramı öğrenciler için ne ifade ettiği, bu iki farklı eğitim kurumunda beden eğitimi dersi alan öğrencilerin derse karşı tutumuna veya sosyal beceri düzeylerine ne türden bir katkı sağladığı hususuna yeterince değinilmediği gözlemlenmiş ve çalışmanın bu alandaki eksikliği doldurması amaçlanmaktadır. Literatür taraması sonucunda bu konuda veya bu konuya benzer yapılan çalışmalar bulunmuştur. Bu çalışmalar ya ortaokulda eğitim gören öğrencilerin beden eğitimine karşı tutumları ya da ortaokulda eğitim gören öğrencilerin sosyal beceri

düzeylerinin değişmesinde beden eğitimi dersinin etkisi şeklinde parça parça literatür taraması şeklinde çalışılmıştır. Yapılan bu çalışmalar şöyle sıralanmıştır:

Ryan, Fleming ve Mania (32) yaptıkları çalışma sırasında, 6, 7 ve 8. sınıflardan rastgele seçilen 611 öğrenciye, beden eğitimi öğretmeni ve beden eğitimi sınıfından hoşlanıp hoşlanmadıkları ile ilgili olarak toplam 46 soruluk bir anket uygulamışlardır. Sonuçlar göstermiştir ki ortaokul öğrencileri değişik etkinlikler yapmaktan (%83) ve öğretmenlerinden (%80) hoşlanırlar; beden eğitimi sınıflarında eğlenmektedirler (%79). Buna karşılık kısa ders periyotlarından (%38) ve kıyafet değiştirmekten (%27) hoşlanmamaktadırlar. Ayrıca ortaokul son sınıftaki öğrenciler de iyi fiziksel özelliklere sahip olan (%76) ve arkadaş canlısı olan öğretmenlerden (%75) hoşlanmaktadırlar.

Birçok çalışmada da kızların ve erkeklerin beden eğitime ilişkin tutumları karşılaştırılmıştır. Folsom- Meek (11) ve Smoll ve Schutz (37) erkeklerin mücadele gerektiren ve tehlike unsuru taşıyan etkinliklere ilişkin daha olumlu tutumlar sergilediğini ve kızlarında toplumsal nedenlerden dolayı, fiziksel etkinliklere ilişkin olarak olumlu tutumlar sergilediğini açıklamıştır. Erkeklerin beden eğitime ilişkin tutumları genellikle kızlarınkinden daha olumludur. Tannehill ve ark. (43) erkeklerin etkinliklerde hissettikleri üstünlükten dolayı beden eğitimini sevdiklerini oldukça sık ifade ettiklerini açıklamıştır.

Luke ve Cope (23)'a göre ilgi ve gereksinimlere dayanan programlar, öğretmenin öğretmedeki yeterliliği, öğrencileri anlaması ve beden eğitiminin gerekliliğine inanma öğrencilerin olumlu tutum kazanmalarında etkindir. Demirhan ve Altay'ın belirttiğine göre (6), Aicinena beden eğitime ilişkin olumlu öğrenci tutumunda öğretmen davranışı, sınıf çevresi, aile ve okul yönetimini önem taşıdığını; Fowler ise; ilkökul öğrencilerinin, öğretmen davranışının farkında olmalarının beden eğitime ilişkin olumlu tutumu yükselttiğini belirtmektedir.

Hem öğretmenin hem de öğrencilerin cinsiyetinin de öğrenci tutumunu etkilediği görülmüştür. Oliver (1982) 419 öğrenci ve 15 öğretmenle yaptığı çalışmada hem kızların hem erkeklerin tutumunda ön-testten son-teste doğru bir azalma saptamıştır (36).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

3.1 Araştırmanın Modeli

Bu araştırma taşınabilir ve taşınabilir olarak ağı il merkezi ve bir ilçesinde eğitimlerine devam eden öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri ile beden eğitimi ve spor tutumlarının bazı demografik değişkenlere göre ve ölçeklerden alınan puanlar arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiş nicel bir araştırmadır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle ifade etmeyi amaçlayan araştırma modeli olarak tanımlanmıştır. Araştırmaya konu olan nesne, birey, ya da olay, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılmaktadır. Onları herhangi bir biçimde etkileme, değiştirme çabası gösterilmemesi söylenmektedir. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır. İlişkisel tarama, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını veya değişim derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırmalardır (Karasar, 2015).

3.2 Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni olarak öncelikle halihazırda literatürde çok nadir olarak çalışılan taşınabilir ve taşınabilir olarak eğitimlerine devam eden öğrenciler seçilmiştir. Çalışma evreni için ağı il merkezi ve taşınabilir eğitim yapılan bir ilçe merkezi seçilmiş olup bu okullardan toplamda 320 veri toplanarak örneklem grubu oluşturulmuştur. Eksik doldurulmuş ve hatalı olan veriler çıkartılarak 300 veri testlere tabi tutulmuştur. Böylelikle araştırmanın örneklemini 146 kız, 154 erkek olmak üzere toplamda 300 katılımcı olmuştur. Araştırmada verilerin toplanmasında tesadüfi örnekleme yöntemi kullanmıştır (Karasar, 2015).

3.3 Veri Toplama Araçları

Araştırmada uzman görüşü alınarak yazar tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu”,Yurdakavuştu (2012) tarafından geliştirilen “Sosyal Beceri Ölçeği”,Demirhan ve Altay (2001) tarafından geliştirilen “Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği” kullanılmıştır.

➤ Sosyal Beceri Ölçeği

Araştırmada 12-14 yaş çocuklarının sosyal beceri düzeylerini belirlemek amacıyla, “Çocuklar İçin Sosyal Beceri Ölçeği (ÇSBÖ)” ölçeği kullanılacaktır. Yurdakavuştu (2012) tarafından geliştirilen ölçek, ortaokul öğrencilerinin sosyal becerilerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Toplam 20 maddeden oluşan bu ölçek 4'lü likert tipinde hazırlanmıştır. Ölçeğin kapsam geçerliliğinin sağlanması için faktör analizi yapılmış ve madde toplam korelasyonları hesaplanmıştır. Ölçeğin faktör analizi sonucunda tek faktörden oluştuğuna

karar verilmiştir. Ölçeğin tamamına ilişkin cronbachalpha güvenirlik katsayısı 0,87 olarak bulunmuştur. Bu araştırma kapsamında ölçeğin asıl uygulamasına geçmeden önce testin tekrarı yöntemiyle güvenirliğini belirleme çalışması yapılmıştır. Ölçek iki hafta ara ile 6, 7 ve 8. sınıfa devam eden çocuklardan 57 çocuğa uygulanmış ve iki uygulama arasındaki güvenirlik katsayısı 0,83 olarak bulunmuştur. Bu durumda sosyal beceri ölçeğinin 12-14 yaş çocukların sosyal beceri düzeylerini ölçmek için kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu görülmüştür.

➤ **Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği**

Ankara’da ulaşılan ilköğretim okulları ikinci kademedeki öğrenim gören 228’i kız ile 196’sı erkek olmak üzere toplam 424 öğrenciye uygulanmıştır. Ölçeğin Cronbach Alpha Güvenirlik katsayısı, 0.93’tür, sınıf içi olan korelasyon katsayısı 0.85’tir ve de ölçüt geçerliliği katsayısı 0.83’tür. Likert tipi 5’li dereceleme ölçeği uygulanmıştır. 24 maddesi olan ölçeğin 12 maddesi olumlu iken 12 maddesi olumsuzdur. Anket maddeleri incelendiğinde 6., 7., 9., 10., 12., 14., 15., 16., 17., 18., 21. ve 23. maddelerin olumlu olduğu, 1., 2., 3., 4., 5., 8., 11., 13., 19., 20., 22. ve 24. maddelerin ise olumsuz olduğu görülmüştür. Ölçekten toplanabilecek en fazla puanın 120 puan, en düşük puanın ise 24 puan olduğu görülmüştür. Sonuç kısmında 1 ile 24 puan arasının en olumsuz tutumu, 25 puan ile 48 puan arasının olumsuz tutumu, 49 ile 72 puanın nötr tutumu, 73 ile 94 puanın olumlu tutumu, 95 ile 120 puanın ise en olumlu tutumu ifade ettiği görülmüştür. Ölçeği dolduran kişinin yanıtladığı madde puanlarının toplamının madde sayısına bölünmesiyle de ölçek yorumlanabilir. Bu şekilde elde edilen puan 1-5 arasında olacaktır. 1 ile 3 puanın arasında olanların olumsuz, 3 ile 5 puanın arasında olanlar ise olumlu tutumu temsil etmiş olacaktır (Demirhan ve Altay, 2001).

3.4 Verilerin Analizi

Çalışma kapsamında öğrenciler tarafından doldurulan geçerli anket formları SPSS 26 istatistik paket programına aktarılmıştır. Verilerin normallik varsayım analizi sonrasında alt boyutlarda elde edilen çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerleri -1.5~+1.5 (Tabachnick ve Fidell, 2013) aralığında olduğundan veri setinin normal bir dağılıma sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu sebeple, çalışmanın istatistiksel analizlerinde parametrik testler kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde betimsel istatistikler (frekans, yüzdelik dağılım); katılımcıların sosyal beceri düzeyleri ile beden eğitimi ve spor tutum düzeyleri cinsiyet, sınıf, okul yeri, okul türü, sportif etkinlik katılımı ve spor tesisi kullanımı arasında farklılaşmayı belirlemek amacıyla Bağımsız Örneklem T Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve Scheffe çoklu karşılaştırma testi kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar ise $p < .05$

önem düzeyine göre değerlendirilmiştir (Büyüköztürk ve ark. 2012). Katılımcılarda Sosyal Beceri Ölçeği ile Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği puanları arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmak için de Pearson Korelasyon (r) katsayısı tekniğinden yararlanılmıştır. Korelasyon katsayısını yorumlamada, bulunan sonucun 0.70-1.00 arasında olması *yüksek*; 0.70-0.30 arasında olması *orta*; 0.30-0.00 arasında olması ise *düşük* düzeyde bir ilişki olarak kabul edilmiştir (Büyüköztürk 2018).

Araştırmanın katılımcılarının veri toplama araçlarından aldıkları puanların dağılımı ve istatistik test sonuçlarına ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Araştırmada uygulanan araştırmada kullanılan elde edilen puanların aritmetik ortalama, standart sapma, minimum, maksimum, çarpıklık ve basıklık değerleri Tablo 1’de sunulmuştur. Ölçekten alınan puanların çarpıklık ve basıklık değerleri incelendiğinde verilerin normal bir dağılım gösterdiği görülmektedir.

Tablo 1. Ölçme araçlarına ait normallik testi puanların dağılımları

Ölçekler	Min	Max	M	Ss	Skewness	Kurtosis
Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutum Ölçeği	46,00	120,00	97,843	17,062	-,865	,069
Sosyal Beceri Ölçeği	33,00	80,00	63,963	8,800	-,467	,028

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR

4.1 Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Kişisel Bilgilerine Ait Yüzde ve Frekans Değerlerine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet, sınıf, okul yeri, okul türü, sportif etkinlik katılımı ve spor tesisi kullanımı değişkenlerine ilişkin yüzde ve frekans dağılımları aşağıda tablolarda sırasıyla verilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre yüzde ve frekans dağılımları

Cinsiyet	n	Yüzde (%)
Kız	146	48,7
Erkek	154	51,3
Toplam	300	100,0

Tablo 2’de katılımcıların cinsiyet değişkenine göre yüzde ve frekans değerleri incelenmiştir. Katılımcılardan %48,7’sinin (n=146) kız, %51,3’ünün (n=154) erkek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların sınıf değişkenine göre yüzde ve frekans dağılımları

Sınıf	n	Yüzde (%)
1. Sınıf	65	21,7
2. Sınıf	69	23,0
3. Sınıf	90	30,0
4. Sınıf	76	25,3
Toplam	300	100,0

Tablo 3’te katılımcıların sınıf değişkenine göre yüzde ve frekans değerleri incelenmiştir. Katılımcılardan %21,7’sinin (n=65) 1. sınıf, %23,0’ünün (n=69) 2. sınıf, %30,0’unun (n=90) 3. sınıf, %25,3’ünün (n=76) 4. sınıf olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların okul yeri değişkenine göre yüzde ve frekans dağılımları

Okul yeri	n	Yüzde (%)
İl merkezi	150	50,0
İlçe merkezi	150	50,0
Toplam	300	100,0

Tablo 4’de katılımcıların okul yeri değişkenine göre yüzde ve frekans değerleri incelenmiştir. Katılımcılardan %50,0’sinin (n=150) il merkezinde, %50,0’sinin (n=150) ilçe merkezinde oturan öğrenciler olduğu belirlenmiştir.

Tablo 5. Katılımcıların okul türü değişkenine göre yüzde ve frekans dağılımları

Okul yeri	n	Yüzde (%)
Taşınmalı	155	51,7
Taşınmasız	145	50,0
Toplam	300	100,0

Tablo 5’te katılımcıların okul türü değişkenine göre yüzde ve frekans değerleri incelenmiştir. Katılımcılardan %51,7’sinin (n=155) taşınmalı, %48,3’ünün (n=145) taşınmasız okullarda öğrenci olduğu belirlenmiştir.

Tablo 6. Katılımcıların sportif etkinliklere katılım değişkenine göre yüzde ve frekans dağılımları

Okul yeri	n	Yüzde (%)
Evet	115	38,3
Hayır	185	61,7
Toplam	300	100,0

Tablo 6’da katılımcıların sportif etkinliklere katılım değişkenine göre yüzde ve frekans değerleri incelenmiştir. Katılımcılardan %38,3’ünün (n=115) sportif etkinliklere katıldığı, %61,7’sinin (n=185) sportif etkinliklere katılmadığı belirlenmiştir.

Tablo 7. Katılımcıların spor tesisi kullanma değişkenine göre yüzde ve frekans dağılımları

Okul yeri	n	Yüzde (%)
Sadece okulda	54	18,0
Okul ve okul dışı	61	20,3
Hayır	185	61,7
Toplam	300	100,0

Tablo 7’de katılımcıların sportif tesisi kullanma değişkenine göre yüzde ve frekans değerleri incelenmiştir. Katılımcılardan %18,0’inin (n=54) sadece okullardaki spor tesislerini %20,3’ünün (n=61) okul ve okul dışı spor tesislerini kullandıkları, %61,7’sinin ise spor tesisi kullanmadıkları belirlenmiştir.

4.2 Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ölçme Araçlarından Aldıkları Puanlara Ait İstatistiksel Analizler

Tablo 8. Sosyal Beceri Ölçeği ve Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre T Testi Sonuçları

Ölçekler	Cinsiyet	n	x	s.ssh _x		t Testi		
						t	df	p
Sosyal Beceri Ölçeği	Kız	146	65,308	7,952	,658	2,613	298	,009*
	Erkek	154	62,688	9,383	,756			
Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği	Kız	146	99,513	15,741	1,302	1,656	298	,099
	Erkek	154	96,259	18,134	1,461			

Tablo 8’de görüldüğü gibi katılımcıların, sosyal beceri ölçeği ve beden eğitimi ve spor tutum ölçeği puanlarının “Cinsiyet” değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız grup t testi yapılmıştır. Yapılan test sonucunda katılımcıların sosyal beceri ölçeği puanlarında cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde anlamlı farkın kızlar lehine olduğu görülmektedir. Kız öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğunu söyleyebiliriz. Katılımcıların beden eğitimi ve spor tutum ölçeği puanlarında ise istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır. Örneklem grubu dikkate alındığında cinsiyet değişkeninin beden eğitimi ve spora karşı tutumu etkilemediği görülmektedir.

Tablo 9. Sosyal Beceri Ölçeği ve Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği Puanlarının Okul Türü Değişkenine Göre T Testi Sonuçları

Ölçekler	Okul türü	n	x	s.ssh _x		t Testi		
						t	df	p
Sosyal Beceri Ölçeği	Taşınalı	155	64,993	8,582	,689	2,108	298	,036*
	Taşımasız	145	62,862	8,926	,741			
Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği	Taşınalı	155	95,832	17,209	1,382	-2,123	298	,035*
	Taşımasız	145	99,993	16,694	1,386			

Tablo 9’da görüldüğü gibi katılımcıların, sosyal beceri ölçeği ve beden eğitimi ve spor tutum ölçeği puanlarının “Okul Türü” değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız grup t testi yapılmıştır. Yapılan test sonucunda katılımcıların sosyal beceri ölçeği puanlarında okul türü değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı

farklılık bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde anlamlı farkın taşınalı olarak okullarına gelen çocuklar lehine olduğu görülmektedir. Taşınalı olarak okula gelen çocukların sosyal beceri düzeylerinin taşınasız çocuklara göre daha yüksek olduğunu söyleyebiliriz. Katılımcıların beden eğitimi ve spor tutum puanlarında da okul türü değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde anlamlı farkın taşınasız olarak okullarına gelen çocuklar lehine olduğu görülmektedir. Yani taşınalı çocukların servislerle evlerine dönmeleri gerektiği, vakit sıkıntısı çektiği, spor aktivitelerine daha az katılabileceği gibi sebeplerden dolayı tutum düzeylerinin düşük olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 10. Sosyal Beceri Ölçeği ve Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği Puanlarının Okul Yeri Değişkenine Göre T Testi Sonuçları

Ölçekler	Okul yerin	xs.ssh _x		t Testi				
				t		df p		
Sosyal Beceri Ölçeği	İl merkezi	150	65,066	8,241	,672	2,185	298	,030*
	İlçe merkezi	150	62,860	9,221	,752			
Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği	İl merkezi	150	98,906	16,678	1,361	1,080	298	,281
	İlçe merkezi	150	96,780	17,427	1,422			

Tablo 10’da görüldüğü gibi katılımcıların, sosyal beceri ölçeği ve beden eğitimi ve spor tutum ölçeği puanlarının “Okul Yeri” değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız grup t testi yapılmıştır. Yapılan test sonucunda katılımcıların sosyal beceri ölçeği puanlarında okul yeri değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde anlamlı farkın il merkezi okullarındaki öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir. İl merkezi okullarındaki öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin ilçe merkezi okullarındaki öğrencilere göre daha yüksek olduğunu söyleyebiliriz. Katılımcıların beden eğitimi ve spor tutum ölçeği puanlarında ise istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır. Örneklem grubu dikkate alındığında okul yeri değişkeninin beden eğitimi ve spor karşı tutumu etkilemediği görülmektedir.

Tablo 11. Sosyal Beceri Ölçeği ve Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği Puanlarının Sportif Etkinliklere katılım Değişkenine Göre T Testi Sonuçları

Ölçekler	Sportif Etkinliklere Katılım $n \times s.s.$					t Testi		
		n	x	s.s.	f	t	df	p
Sosyal Beceri Ölçeği	Evet	115	63,834	8,493	,792	-,199	298	,842
	Hayır	185	64,043	9,007	,662			
Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği	Evet	115	98,973	17,583	1,639	,905	298	,366
	Hayır	185	97,140	16,739	1,230			

Tablo 11’de görüldüğü gibi katılımcıların sosyal beceri ölçeği ve beden eğitimi ve spor tutum ölçeği puanlarının “Sportif Etkinliklere Katılım” değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız grup t testi yapılmıştır. Yapılan test sonucunda katılımcıların sosyal beceri ölçeği ve beden eğitimi ve spor tutum ölçeği puanlarının sportif etkinliklere katılım değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Tablo 12. Sosyal Beceri Ölçeği ve Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği Puanlarının Spor Tesisi Kullanma Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Testi Sonuçları

Ölçekler	Spor tesisi kullanma	n, x ve s.s. Değerleri			Anova Sonuçları	
		n	x	s.s	f	p
Sosyal Beceri Ölçeği	Sadece okulda	54	64,074	9,916	,410	,664
	Okul ve okul dışı	61	64,819	8,015		
	Hayır	185	63,648	8,730		
	Toplam	300	63,963	8,800		
Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği	Sadece okulda	54	97,481	20,602	,029	,972
	Okul ve okul dışı	61	97,606	14,742		
	Hayır	185	98,027	16,728		
	Toplam	300	97,843	17,062		

Tablo 12’de görüldüğü gibi katılımcıların sosyal beceri ölçeği ve beden eğitimi ve spor tutum ölçeği puanlarının “Spor Tesisi Kullanma” değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Yapılan test sonucunda katılımcıların sosyal beceri ölçeği puanlarının ve beden eğitimi ve spor tutum ölçeği puanlarının spor tesisi kullanma değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Tablo 13. Sosyal Beceri Ölçeği ve Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği Puanlarının Sınıf Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Testi Sonuçları

Ölçekler	n, x ve s.s. Değerleri				Anova Sonuçları	
	Sınıf	n	x	s.s	f	p
Sosyal Beceri Ölçeği	1. Sınıf	65	64,015	8,522	,988	,399
	2. Sınıf	69	65,478	7,940		
	3. Sınıf	90	63,244	8,463		
	4. Sınıf	76	63,394	10,077		
	Toplam	300	63,963	8,800		
Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği	1. Sınıf	65	99,353	14,899	1,465	,224
	2. Sınıf	69	96,173	16,665		
	3. Sınıf	90	100,122	16,864		
	4. Sınıf	76	95,368	19,101		
	Toplam	300	97,843	17,062		

Tablo 13’te görüldüğü gibi katılımcıların sosyal beceri ölçeği ve beden eğitimi ve spor tutum ölçeği puanlarının “Sınıf” değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Yapılan test sonucunda katılımcıların sosyal beceri ölçeği puanlarının ve beden eğitimi ve spor tutum ölçeği puanlarının sınıf değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Tablo 14. Katılımcıların Sosyal Beceri Ölçeği ve Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi İçin Yapılan Pearson Korelasyon Testi Sonuçları

	Sosyal Beceri Ölçeği		
	n	r	p
Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği	300	,279**	,000*

Tablo 14’te görüldüğü gibi Sosyal Beceri Ölçeği ile Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği puanları arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda sosyal beceri ölçeği ile beden eğitimi ve spor tutum ölçeği arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($r=,279$; $P<0.01$). Yani katılımcıların beden eğitimi ve spor tutum düzeyi arttıkça sosyal beceri düzeyinin arttığını söylemek mümkündür.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİ

5.1. TARTIŞMA

Çalışmaya katılan üniversite öğrencilerinin taşımalı ve taşımasız ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine karşı tutum ve sosyal beceri düzeylerinin incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır;

Çalışmaya Katılan Öğrencilerin Sosyal Beceri Ölçeği ve Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği Puanlarına Ait Tartışma

Sosyal beceri ölçeği ve beden eğitimi ve spor tutum ölçeği puanlarının “Cinsiyet” değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız grup t testi yapılmıştır. Yapılan test sonucunda katılımcıların sosyal beceri ölçeği puanlarında cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde anlamlı farkın kızlar lehine olduğu görülmektedir. Kız öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğunu söyleyebiliriz. Bunun nedenlerine baktığımız zaman kız çocuklarının benlik algısının yüksek olmasından dolayı dışa dönük becerilerde kendilerini daha çok geliştirmiş olmaları olarak düşünülebilir. Yapılan alan yazın taramasında çalışmamızla aynı sonuca ulaşan çalışmaların olduğu görülmüştür(Kaya, 2020).Katılımcıların beden eğitimi ve spor tutum ölçeği puanlarında ise istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır. Örneklem grubu dikkate alındığında cinsiyet değişkeninin beden eğitimi ve spora karşı tutumu etkilemediği görülmektedir. Bunun nedenlerine baktığımız zaman öğrencilerin beden eğitimi dersini genel olarak benimseyip sevmelerinden kaynaklandığı söylenilebilir. Yapılan alan yazın taramasında çalışmamızla aynı sonuca ulaşan çalışmaların olduğu görülmüştür (Kılıç, 2019).

Sosyal beceri ölçeği ve beden eğitimi ve spor tutum ölçeği puanlarının “Okul Türü” değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız grup t testi yapılmıştır. Yapılan test sonucunda katılımcıların sosyal beceri ölçeği puanlarında okul türü değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde anlamlı farkın taşımalı olarak okullarına gelen çocuklar lehine olduğu görülmektedir. Bunun nedenlerine baktığımızda Taşımalı olarak okula gelen çocukların farklı köy ve farklı yaş grubundaki öğrencilerle etkileşim halinde olurlar. Taşımalı eğitimde öğlen yemekleri okulda verildiği için yemekhane personelleriyle etkileşim halinde olmaları ve yine kendi yaş gruplarıyla beraber farklı yaş gruplarıyla aynı sırada yemek bekledikleri için etkileşim hainde

olurlar. Yapılan alan yazın taramasında çalışmamızla aynı sonuca ulaşan çalışmaların olduğu görülmüştür.(Yurdabakan, Tektaş, 2013).Katılımcıların beden eğitimi ve spor tutum puanlarında da okul türü değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde anlamlı farkın taşımasız olarak okullarına gelen çocuklar lehine olduğu görülmektedir. Yani taşımali çocukların servislerle evlerine dönmeleri gerektiği, vakit sıkıntısı çektiği, spor aktivitelerine daha az katılabileceği gibi sebeplerden dolayı tutum düzeylerinin düşük olduğunu söylemek mümkündür. Taşımali eğitimde çocuklar ders saatleri bittiği gibi evlerine gitmeleri gerektiği için, ev işlerine yardım etmeleri gibi sebepler buna örnek gösterilebilir. Yapılan alan yazın taramasında çalışmamızla aynı sonuca ulaşan çalışmaların olduğu görülmüştür (Yurdabakan, Tektaş, 2013). Bizim çalışmamızla aynı sonuca ulaşmayan bir başka çalıma da bulunmaktadır (Taşdemir,2019). Çalışmalar arasında bu farklılığın olmasının nedeni çalışılan grupların farklı olmasından kaynaklanabilir.

Sosyal beceri ölçeği ve beden eğitimi ve spor tutum ölçeği puanlarının “Okul Yeri” değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız grup t testi yapılmıştır. Yapılan test sonucunda katılımcıların sosyal beceri ölçeği puanlarında okul yeri değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde anlamlı farkın il merkezi okullarındaki öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir. İl merkezi okullarındaki öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin ilçe merkezi okullarındaki öğrencilere göre daha yüksek olduğunu söyleyebiliriz. Bunun nedenlerine baktığımızda sportif faaliyetlerin il merkezinde daha fazla olması, il merkezinde olan çocukların zaman ve spor tesisi sıkıntısı yaşamaması gibi nedenler gösterilebilir. Yapılan alan yazın taramasında çalışmamızla aynı sonuca ulaşan çalışmaların olduğu görülmüştür (Yurdabakan, Tektaş, 2013). Katılımcıların beden eğitimi ve spor tutum ölçeği puanlarında ise istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır. Örneklem grubu dikkate alındığında okul yeri değişkeninin beden eğitimi ve spor karşı tutumu etkilemediği görülmektedir. Bunun nedenlerine baktığımızda çocukların beden eğitimi dersinde kendilerini daha özgür hissetmeleri, enerjilerini ve streslerini atmaları, kendilerini bu derste daha rahat ifade edebilmeleri gibi nedenler gösterilebilir. Yapılan alan yazın taramasında çalışmamızla aynı sonuca ulaşan çalışmaların olduğu görülmüştür (Yurdabakan, Tektaş, 2013).

Sosyal beceri ölçeği puanlarının “Sportif Etkinliklere Katılım” değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız grup t testi yapılmıştır. Yapılan test sonucunda katılımcıların sosyal beceri ölçeği puanlarının sportif etkinliklere katılım değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır. Bunun

nedenlerine baktığımızda taşınmalı eğitimde zaman sıkıntısı olmasına rağmen çocukların servis geliş saatlerine göre sportif müsabakaların (sınıflar arası turnuvalar vb.) düzenlenmesi gibi nedenler söylenebilir. Yapılan alan yazın taramasında çalışmamızla aynı sonuca ulaşan çalışmaların olduğu görülmüştür (Çebi ve ark.2016).Beden eğitimi ve spor tutum ölçeği puanlarının “Sportif Etkinliklere Katılım” değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız grup t testi yapılmıştır. Yapılan test sonucunda katılımcıların beden eğitimi ve spor tutum ölçeği puanlarının sportif etkinliklere katılım değişkenine göreistatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır. Bunun nedenlerine baktığımız zaman öğrencilerin beden eğitimi dersini genel olarak benimseyip sevmelerinden kaynaklandığı söylenilebilir. Yapılan alan yazın taramasında çalışmamızla aynı sonuca ulaşan çalışmaların olduğu görülmüştür (Balyan ve ark. 2012).

Sosyal beceri ölçeği puanlarının “Spor Tesisi Kullanma” değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Yapılan test sonucunda katılımcıların sosyal beceri ölçeği puanlarının spor tesisi kullanma değişkenine göreistatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır. Bunun nedenine baktığımızda Taşınmalı eğitimde çocukların evlerinin bulunduğu yerlerde az da spor tesislerinden yararlanmaları gibi nedenler gösterilebilir. Alan yazını incelendiğinde çalışmamızın bu kısmıyla ilgili bir çalışmayarastlanılmamıştır.beden eğitimi ve spor tutum ölçeği puanlarının “Spor Tesisi Kullanma” değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Yapılan test sonucunda katılımcıların beden eğitimi ve spor tutum ölçeği puanlarının spor tesisi kullanma değişkenine göreistatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır. Bunun nedenine baktığımızda çocukların beden eğitimi dersini sevdikleri için ve sportif faaliyetlerde daha rahat hareket edebildikleri için spor tesisi az olmuş olsa bile tutumlarını etkilememiştir.Alan yazını incelendiğinde çalışmamızın bu kısmıyla ilgili bir çalışmaya rastlanılmamıştır.

Sosyal beceri ölçeği puanlarının “Sınıf” değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Yapılan test sonucunda katılımcıların sosyal beceri ölçeği puanlarının sınıf değişkenine göreistatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır. Bunun nedenlerine baktığımızda özellikle ilkokul çağında farklı bir kademeye gelen çocukların yeni okuluna adapte olması ve her sınıf düzeyinde öğrencilerin yeni arkadaşlar edinmeleri, kendilerini daha rahat hissederek okula uyumlarının kolaylaşması gibi nedenler söylenilebilir. Yapılan alan yazın taramasında çalışmamızla aynı sonuca ulaşan çalışmaların olduğu görülmüştür.(Balyan ve ark. 2012).

Beden eğitimi ve spor tutum ölçeği puanlarının “Sınıf” değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Yapılan test sonucunda katılımcıların beden eğitimi ve spor tutum ölçeği puanlarının sınıf değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır. Bunun nedenlerine baktığımızda genel olarak beden eğitimi dersinin bütün kademelerde sevilmesi örnek olarak gösterilebilir. Yapılan alan yazın taramasında çalışmamızla aynı sonuca ulaşan çalışmaların olduğu görülmüştür (Akandere ve ark. 2010).

Sosyal Beceri Ölçeği ile Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği puanları arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda sosyal beceri ölçeği ile beden eğitimi ve spor tutum ölçeği arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($r=,279$; $P<0.01$). Yani katılımcıların beden eğitimi ve spor tutum düzeyi artıkça sosyal beceri düzeyinin arttığını söylemek mümkündür. Bunun nedenlerine baktığımızda beden eğitimi dersinin sosyalleşme ağırlığı yüksek bir ders olması, beden eğitimi dersinin çocuklar arasındaki fırsat ve imkan eşitsizliğini en aza indirmesi, çocukların içinde bulunduğu gelişim döneminde hareket etkinliği fazla olduğu için bu açığı beden eğitimi dersinde gidermeleri, beden eğitimi dersinin çocuklarda empati duygusunu geliştirmesi, beden eğitimi dersinde çocukların kendi öz benliklerine ulaşmada daha etkin olması, beden eğitimi dersinde çocukların stres attıkları için daha mutlu olmaları, başka derslerde başarı sağlayamayan öğrencilerin bu derste küçükte olsa bir başarı örneği göstermesi çocukta öz güven oluşmasına ve diğer derslere de olumlu yönde etki etmesi vb. gibi nedenler örnek olarak gösterilebilir. Bu veriler bize gösteriyor ki beden eğitimi dersinin çocuğun sosyal becerilerinden tutumuna varana kadar birçok yerde olumlu etkisi olmuştur.

5.2. SONUÇ

Yapılan çalışmada taşınmalı ve taşınasız eğitim gören ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersindesosyal beceri ve tutum arasındaki ilişkinin incelenmesi için kişisel bilgi formu uygulanarak cinsiyet, sınıf, okul yeri, okul türü, sportif etkinliklere katılıp / katılmama, spor tesisi kullanıp/ kullanmama gibi demografik bilgiler istenmiştir. Ayrıca yapılan anketler sonucu öğrencilerin beden eğitimi dersinin sosyal beceri ve tutum üzerinde etkisi ne düzeyde olduğu saptanmış, katılımcıların sosyal becerilerini ne düzeyde kullandıkları öğrenilmiş ve tutum düzeyleri tespit edilmiştir. Çalışmaya yaşları 11-14+ arasında değişen, 100'ü erkek 100'ü kız olmak üzere toplam 200 öğrenci katılmıştır.

Sosyal beceri ölçeği sonuçlarına baktığımızda sportif etkinliklere katılım, spor tesisi kullanma değişkenlerine göre anlamlı fark bulunmazken; cinsiyet, okul türü ve okul yeri değişkenlerinde anlamlı fark elde edilmiştir. Anlamlı farkın tespit edildiği cinsiyet faktörüne baktığımızda bu farklılığın kızlar lehine olduğu görülmüştür. Bunun sebeplerini yorumlayacak olursak bulunduğumuz doğu coğrafyasında kızlar daha fazla baskı altında yetiştirildiği için kendilerini istedikleri şekilde ifade edecekleri alanlar bulmakta zorlanmaktadırlar. Beden eğitimi dersi ise kız öğrencilerin bu baskıcı ortamdan biraz olsun uzaklaşmalarına, rahat bir nefes alıp kendilerini özgürce ifade ederek sosyal becerilerinin artmasına katkıda bulunur. Bir başka anlamlı farklılığın olduğu tespit edilen okul türü değişkeni taşınmalı olarak okula gelen öğrencilerin lehine olduğu tespit edilmiştir. Bunların sebeplerini yorumlayacak olursak: farklı bölgelerden taşınmalı eğitimle okula gelen çocuklar aynı ve farklı yaş gruplarıyla aynı serviste hareket etmekte, yine aynı şekilde yemekhanede çalışan personellere yardım edebilmekteler, bununla beraber öğlen aralarında taşınmalı eğitimin olduğu okullarda öğlen yemekleri verilirken çocuklar aynı ve farklı yaş gruplarındaki farklı bölgelerden gelen öğrencilerle yemek sırasında sosyal becerilerini geliştirdiği söylenebilir. Bir başka anlamlı farklılığın olduğu tespit edilen okul yeri il merkezinde eğitim gören çocukların lehine olduğu görülmüştür. Bu farklılığın sebeplerini yorumlayacak olursak: il merkezinde yaşayan çocukların zaman sıkıntısı çekmemeleri, il merkezinde sportif müsabakaların daha geniş ve kapsamlı yapılması, il merkezindeki sosyal tesislerin daha fazla olması, yol sorunu ve ekonomik sorunların il merkezinde yaşayan çocukları daha az düzeyde etkilemesi gibi nedenleri söyleyebiliriz.

Tutum ölçeği sonuçlarına baktığımızda cinsiyet, okul yeri, sportif etkinliklere katılım, spor tesisi gibi değişkenlere göre anlamlı fark bulunmazken; okul türü faktörü taşınasız eğitim alanların lehine anlamlı fark oluşturmuştur. Bunların nedenlerini

yorumlayacak olursak taşınmaz eğitim olduğu okullarda egzersiz, halk eğitim kursları gibi takviye kursların fazla olmasından dolayı çocuklar beden eğitimi dersinden daha fazla yararlanırlar. Zaman sıkıntıları olmadığı okul bitiminde okulun sosyal tesislerini kullanabilirler. Yine zaman sıkıntıları olmadığı için okul içinde ve okullar arası yapılan tüm müsabakalara katılabildikleri için beden eğitimi dersine karşı tutumları artmasının nedenleri olarak söylenebilir.

5.3.1. ÖNERİLER

Çalışmamızdan elde edilen veriler ışığında yapılacak araştırmalara yönelik şu önerilerde bulunulabilir:

- ✓ Yapılacak benzer çalışmalar daha büyük bir ilde ve daha fazla katılımcılarla yapılabilir.
- ✓ Yapılacak benzer çalışmalarda başka derslerde başarılı olmayan öğrencilerin beden eğitimi dersinde başarı duygusunu tatmasından sonra başarısız olduğu derslere etki edip etmediği araştırılabilir.
- ✓ Taşınalı eğitimin dezavantajları ortadan kaldırılarak çocukların beden eğitimi gibi uygulama derslerine olan tutumları tekrar araştırma konusu yapılabilir.
- ✓ Beden eğitimi derslerine ilkokullardan itibaren zorunlu olarak beden eğitimi öğretmenlerinin girmeleri sağlanabilir ve bunun sonucuna da tekrar araştırma konusu yapılabilir.
- ✓ Beden eğitimi ders saati arttırılarak taşınalı ve taşınasız eğitim gören okullar arasındaki öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı tutum ve sosyal beceri düzeyleri tekrar araştırılabilir.
- ✓ Taşınalı eğitimin zaman sorununu ortadan kaldıracak çalışmalara (pansiyon veya merkez köy okulları yapılması) ağırlık vererek çocukların beden eğitimi dersine karşı tutumları ve sosyal becerileri araştırma konusu yapılabilir.
- ✓ Gençlik spor bakanlığıyla koordineli olarak çalışılıp bu araştırmanın çerçevesi genişletilebilir.
- ✓ Çocukların içinde bulunduğu gelişim dönemini göz önüne alınarak ailelerin bu sürece katılmaları sağlanarak bu yönde bir araştırma yapılabilir.
- ✓ Öğretmenlerin de öğrencilerle beraber oynadığı müsabakaların çocukların sosyal becerileri ve tutumlarının geliştirilmesine nasıl etki ettiği araştırılabilir.
- ✓ Beden eğitimi dersinin tüm kademelerde saati arttırılarak, imkanları çoğaltılarak beden eğitimi dersinin çocukların tutum ve sosyal beceri düzeylerine etkisi araştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Akandere, M. Özyalvaç, N. Duman, S. (2019) Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları İle Akademik Başarı Motivasyonlarının İncelenmesi (Konya Anadolu Lisesi Örneği), Sayfa 24, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi.
- Akandere, M., Baştuğ, G., & Güler, E. D. (2009). Orta Öğretim Kurumlarında Spora Katılımın Çocuğun Ahlaki Gelişimine Etkisi. *BedenEğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1)
- Alpar, R. (2010). Spor, Sağlık ve Eğitim Bilimlerinden Örneklerle Uygulamalı İstatistik Ve Geçerlik-Güvenirlilik. Detay Yayıncılık.
- Alpar, S. Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Sergilediği Öğretim Davranışlarına İlişkin Algıları Ve Öğrencilerin Bu Derse Karşı Geliştirdikleri Tutumları. Bolu, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2008; 87.
- Aracı, H. ve Aracı Ş. (2014). Spor Bilimleri Öğretimi. Eylül Ofset. 1. Basım Grafiker Rek. San. ve Tic. LtdŞti.Ankara.
- Aydın A. Sınıf Yönetimi. İstanbul, Alfa Yayın Basımevi, 2000.
- Baysal, A. C. (1981). Sosyal ve örgütsel psikolojide tutumlar (s. 87). İstanbul: Yalçın Ofset Matbaası.
- Bulgu N (2013). Spora Katılımda Toplumsal Fayda: Kazakistan Ahmet Yesevi Üniversitesi Öğrencileri Örneği. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 18, 25-45.
- Büyüköztürk, Ş. (2018). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı. *Pegem Atf İndeksi*, 001-214.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E, Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2012). Bilimsel araştırma yöntemleri (11.baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Çebi, M. Yamak, B. Öztürk, M. (2016), 11-14 Yaş Çağındaki Çocukların Spor Yapma Alışkanlığının Duygu Kontrolü Üzerine Etkilerinin İncelenmesi, Sayfa 468-482, Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi
- Dal , S. Baikoğlu, S. (2019)İlköğretim Çağındaki Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeylerinin Spor Yapma Durumlarına Göre İncelenmesi: İstanbul İli Örneği , Sayfa 89-96, Ulusal Spor Bilimleri Dergisi.
- Demirel Ö. Öğretimde Planlama ve Değerlendirme Sanatı, 8.Baskı, Pegem A Yayıncılık, 2005.
- Demirhan, G., Altay, F. İ. G. E. N. (2001). Lise birinci sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutum ölçeği II. *Spor Bilimleri Dergisi*, 12(2), 9-20.
- Erden, C. (2017). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Kars ili örneği).Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Kars.
- Eren E.Örgütsel Davranış Yönetim Psikolojisi. İstanbul, Beta Basım, 2001; 174–180.
- Güleryüz, H. (2002). Taşımali Eğitim. Ankara: Öğretmen Dünyası.

- Havadar, T.,&Taşdan, M. (2015). Beden Eğitim Öğretmenlerinin İlköğretim 4.-5. Sınıf Eğitim Programları Hakkında Görüşleri (Ardahan, Iğdır Ve Kars İli Örneği). İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi, 2(1), 29-46.
- Hünük, D.(2006).Ankara ili merkez ilçelerindeki ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin beden eğitimine ilişkin tutumlarının sınıf düzeyi, öğrenci cinsiyeti,öğretmen cinsiyeti ve spora aktif katılımları açısından karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Julian AR. diğerleri. Promotinglifelongphysicalactivity in physicaleducation: whatshouldphysicaleducators be accountablefor in the 21st century. Journal of Teaching in PhysicalEducation, 2007; 43(3): 5–9.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2005). Yeni insan ve insanlar, İstanbul: Evrim.
- Karasar, N. (2015). Bilimsel araştırma yöntemleri (28. basım). *Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık*.
- Kavak, Y. (1997). Dünya’da ve Türkiye’de İlköğretim. Ankara: Pegem Yayınları.
- Kaya, A. (2020) , İlköğretim Kurumları İkinci Kademedeki Öğrenim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi Ve Spor Dersine Yönelik Görüş Ve Tutumlarının İncelenmesi (Yüksek Lisans Tezi), Bartın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Keskin Ö (2014). Çocuklarda Beden Eğitimi ve Spora Katılımın Sosyal Gelişim Üzerine Etkileri. Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi, 1(1), 1-6.
- Kılıç, D. (2019), Ortaöğretim Kurumlarındaki Öğrencilerin Beden Eğitimi Ve Spor Dersine Yönelik Tutumları İle Sosyal Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Yüksek Lisans Tezi), Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Meb. (1994). Temel Eğitim Pilot Projesi Uygulama Programı. Ankara, 1994.
- Meb. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Ders içi ve Dışı Çalışmaları Rehberi, Ankara, Milli Eğitim Basımevi, 2000.
- Özgüven, İ. E.(2000). Psikolojik testler. Ankara: PDREM Yayınları.
- Özpolat A. Öğretmenlik mesleğindeki değişmelerin tarihsel-toplumsal bağlamı, Milli Eğitim, Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi, Bahar 2005, (33): 166. [yıl 2005 Kasım 20]
[URL:http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/166/orta3- Özpolat.htm](http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/166/orta3-Özpolat.htm). 20.11.2005.
- Pehlivan Z. Beden eğitimi dersi tutum ölçeği ön çalışma raporu. 1.Uluslararası Spor Psikolojisi Sempozyumu, Bağırhan Yayınevi: 1997; 117–127, Ankara.
- Şahan, H. (2008). Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşme Sürecinde Spor Aktivitelerinin Rolü.
- Şirin FE ve Bozkurt İ. İlköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi dersi ile ilgili tutum ve uygulamaları. 4.Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu: 96–102, 2005; Bursa
- Taşdemir, N. (2019), Öğrencilerin Beden Eğitimi Ve Spor Dersine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (Ağrı İli Hamur İlçesi Örneği), (Yüksek Lisans Tezi), Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Tavşancıl, E. (2002). Tutumların ölçülmesi ve spss ile veri analizi(s. 65-145). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Türkmen F. Eğitimin Ekonomik ve Sosyal Faydaları ve Türkiye’de Eğitim Ekonomik Büyüme İlişkisinin Araştırılması. DPT, Uzmanlık Tezi, Ankara, 2002.
- Üstün A. Bilgi kurumlarının eğitimde yeniden yapılanmadaki işlevi. 2005. [URL:http://www.archimac.org/JAS/JAS2001/JAS03/02.spml](http://www.archimac.org/JAS/JAS2001/JAS03/02.spml). 2005.
- Yurdabakan, İ. Tektaş, M. (2013), Taşımali İlköğretim Öğrencilerinin Taşımali Eğitime İlişkin Görüşleri, Sayfa: 511-527, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi.
- Yüksel, G. (2004). Sosyal Beceri Envanteri El Kitabı. 1.Basım Asil Yayın Dağıtım ltd. şti. Ankara.

